

352.053.1

1972 SEP 22

244

Vendégünk, Európa

Budapest, a százszentendős születésnap előestéjén vendégeket köszönt: Európa nagyvárosainak polgármestereit, szocialista megfogalmazás és funkció szerint tanácselnökeiket. Jön a lordmayor az óriási Londonból és a moszkvai szovjet elnöke; és jön az apró turistaparadicsom, Andorra le Vella polgármestere és jön a szomszéd Bécs és Belgrád és Prága küldötte. Berlin és Bonn, Helsinki és Párizs és Ankar...

Európa lesz vendégünk: a fővárosok polgármestereinek kis csapata a mi világrészünk urbanisztikai válogatottja, ha az olimpia évében elfogadható ez a sporthasonlat. Jön az Urbs Aeterna, Róma első embere és a Visztulai Szién újjászületett, de seibein és fájdalmaiban örök lengyel fővárosáé. A Hunfalvi úton emlékfákat ültet vendégünk, Európa.

Köszöntsük szívből és a vendégnek kijáró szeretet mellett a közös gondokból fáradozó kollégáknak kijáró rokonszenv hangján ezt a találkozót. Egy százszentendős város ünnepének előestéjén, amely persze maga is öregebb ennél a közigazgatási évfordulónál, egy világrész legnagyobb és legfontosabb centrumainak képviselőit — világrészt, amely annyit adott az emberiség közös kincstárába, de persze a nagy hódítások és szákmányok századaiban annyit el is vett ebből a közös kincstárból. (Nem ünneprontás ez, csak a történelem valósága.)

A mi korunkra, Budapest százéves születésnapjára Európa nagyvárosai annyi mindenen mentek át, hogy múltjukra vonatkozó tapasztalatcseréről nem is álmodozhatnak. Ahhoz hónapokat kellene együtt ülniök, hogy elsorolhassák Párizs évszázadait a hugenottákkal és Robespierre-rel és Laval-lal és Abatz úrral és de Gaulle-lal; Londonét a Junkers 87-esek süvítő szírenehangjával és a Tower hollóinak kékesfekete tollazatát borzoló légnyomással; Moszkva esztendeit a cároktól a volokalamszki országút éveiig és Gagarin fogadtatásáig — nem, ilyen közös tapasztalatközlés lehetetlen, a találkozó szűkreszabott és a jelen tennivalóiról, a nagyváros és a földövezet viszonyáról és a korszerű város-tervezésről és a levegőszennyeződés elhárításáról lesz szó.

De azért a múlt itt lesz a nagy felelősséget viselő és a legtöbbször milliós közösségek élén álló férfiak ülésén és városnéző sétáin. Beleiszik a poharukba és a hátuk mögé áll, amikor elgyönyörködnek a Halászbástyáról vagy a Hármashatárhegyről nyíló panorámában. A múltat magukkal hozzák idegeikben, a hozzáfuk tartozó városalakók emlékeiben. Először találkoznak így: ez az európai fővárosok polgármestereinek első ilyen tanácskozása.

Mit kívánunk a résztvevőknek?

A vendégeket köszöntő szó egy olyan városé és országé, amely nem panaszkodhat eseménytelen századokra. Nemrégiben láttam egy nyugatnémet képeslap ragyogó színekben tündöklő képeit a dunamenti városokról; Budapestről valami olyasmit írt, hogy mindig tartotta a Délkelet-Európa legkedvesebb, legelbűvölőbb városának rangját, minden zivataros században. A mi kívánságunk Buda, Pest és Óbuda egyesülésének évfordulóján az, hogy ennek a világrésznek, akárcsak az egész emberiségnek, minden további évszázadát kísérje az alkotó béke és a haladás szelleme. Aligha van vendégeink között egyetlen is is, akit emlékeztetni kellene arra, micsoda pusztító erők feszülnek a nagy katonai raktárak mélyén — és milyen pusztító szándékok a béke ellenségeinek elméleteiben, doktrínáiban, világhódító álmaiban. Európa, az emberi kultúra és civilizáció anyai értékeinek bölcsője, most közelebb áll kollektív biztonságára megteremtéséhez, mint történelme során eddig bármikor. A vendégeink között megjelenő helsinki polgármester, nem túlzott reménykedéseink szerint, talán egészen rövid időn belül a biztonsági értekezlet házigazdája lehet — és Európa biztonsága nem is kis mértékben a világ biztonságát jelenti. Ezt a biztonságot kívánjuk minden vendégünk városának, otthonának — a béke, biztonságát Oslótól Rómáig és Londontól Moszkváig.

És kívánjuk, hogy ittlétük alatt ismerkedjenek meg a mi fővárosunkkal, ezzel a közigazgatási-

lag fiatal, jelentős településnek olyan öreg várossal, a Duna gyöngyével, ahogyan egy régi erzelmes dalocska nevezte, az ország egyötödével, ami a lakosság lélekszámát illeti. Magyarország történelmének ősi Budavárával, a várossal, amilyen koronázott és a parasztvezér seregét gyűjtötte, királyt választott a Duna jegén és Leninnel váltott szót az éteren át, a várost, amelyben épített Clark Ádám és Eiffel mérnök, ahol helikoptert tervezett Asbóth Oszkár és dinamót Jedlik, a várost, amelynek volt árvízi hajósa — a várost, ahol először szólalt meg a telefonhírmondó, a rádió őse. A várost, ahol Petőfi a világforradalom álmait szötte, ahol a földkerekségen másodsorú hirdettek ki munkáshatalmat, a várost, ahol kincseket érő könyvtárak égtek el Szulejmán alatt és hidak robbantak Hitler alatt és — ahol most élünk és dolgozunk és az emberiség közös dolgain kezdünk úgy tűnődni, mint valamikor, régen egy fiatal munkásköltő, a vízparton a dunamenti népek ügyéről.

Mert a világ kisebb lett: az az évforduló, amelyet nemrég rövid cikkekkel juttattak eszünkbe az újságok, még csak 33 éves, de a II. világháború kitörése óta az utasgépek sebessége elérte az akkori leggyorsabb vadászgépekét, a földkerekség kisebb lett és Európa is amolyan „másfélórás” világrész pilótaszemmel. Volt nekünk egy nagy és tiszta szívű költőnk, akit tömegsírba löktek a háború — és aki arról írt, hogy neki ez a táj, a hazai táj nemcsak térkép, mert itt minden kőnek és bokornak és fának és gyárudvaron hempergő komondornak köze van az ő emberi emlékeihez. Probáljunk Radnóti módján gondolkodni közös hazánkról, Európáról, polgármester urak, tanácselnökök elvtársak. Szeretve és szívünkben mindhalálig elsőnek tartva a magunk hazáját, érezzük a miénknek a londoni pázsitot és a koppenhágai kis hableányt és a Trevi-kutat és a moszkvai Kreml fenyőit és a gyerekeket a párizsi parkokban és a madridi napfényben és a pesti bölcsődékben és a prágai vár sétányain.

És akkor minden szakmai tanácskozás a levegő tisztaságáról és az agglomerációról és a tömegközlekedésről és a választott szervek felelőségéről és az igazgatási módszerekről és a környezetvédelemről egy közös nyelven folyik, amelyhez tulajdonképpen a tolmácsok csak a nyelvi lebonyolítók — a szívekben a nyelv alapjában közös lesz.

Hogy az érzelmeikre apellálok? Hogy önök itt egy ünnepsorozat résztvevői, nem egy európai biztonsági konferencia tanácskozó felei? Tudatában vagyok a *különbségnek* — de a *párhuzamnak* is. Önök valamennyien fontos emberek, jelentős súllyal, társadalmi tekintéllyel. Legyen ez a tekintély a találkozón és ezután is új energia annak érdekében, hogy ezután minden európai nagyvárosnak és kisvárosnak és falunak csak alkotó évszázadai és békés évfordulók megünneplését ihlető dátumai legyenek. Bizony, az érzelmeikre is apellálunk: az értelem, a felelősségtel ember értelem ügyis tudja, hogy csak az egy asztal melletti jó szavak útja a lehetséges emberi út.

Ezeknek a jó szavaknak, jó szándékoknak és jó tetteknek a reményében kívánunk önöknek a százszentendős Budapesten szép napokat — a vendéglátó köszöntésével.

És engedjenek meg egy személyes emléket. A koppenhágai Radhuspladsenen, azaz Tanácsház téren láttam — egy cipőtisztító házikóját. Azért álltam meg mellette, mert a dán, az angol, a német, a francia és az orosz és az olasz mellett — még magyarul is kírta táblájára a szakmáját jelző szót, hogy mit várhat tőle a vevő, a vendég. Ugyan milyen ritkán fordul meg magyar turista — különösen, aki cipőt is tisztíttat — a Radhuspladsenen? De koppenhágai barátunk számít rá, hogy jöhet. Várja Európát. Neki is vendége lehet — a világrész.

Nyitott szívű ember lehet a koppenhágai, ha fügyes üzletember is.

Európának nyitott szívekre van szüksége. (Az európai fővárosok vezetőinek budapesti tanácskozásáról szóló írásaink a 7. oldalon.)